

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันนี้ผู้ประกอบการวิชาชีพซึ่งหมายถึง ผู้ซึ่งต้องใช้ความชำนาญ (skilled) ความเชี่ยวชาญและใช้สติปัญญาในการประกอบการ เช่น แพทย์ วิศวกร สถาปนิก ทนายความ และผู้สอบบัญชี เป็นต้น อยู่ในสถานะซึ่งจะต้องใช้ความรู้ความสามารถเฉพาะ ศาสตร์ในการประกอบการในวิชาชีพนั้น และในการประกอบวิชาชีพนั้น ๆ อาจก่อให้เกิด ความเสียหายต่อประชาชนผู้ใช้บริการทางวิชาชีพ หรือบางกรณีอาจก่อความเสียหายต่อ สาธารณชนทั่วไปซึ่งมิได้เป็นผู้ใช้บริการทางวิชาชีพดังกล่าวด้วย ความเสียหายที่เกิดขึ้น จากการประกอบวิชาชีพนี้ไม่จำกัดเฉพาะความเสียหายต่อชีวิตและร่างกายของผู้เสียหาย เท่านั้น แต่ยังรวมถึงความเสียหายต่อทรัพย์สินด้วย ตัวอย่างเช่น ในกรณีแพทย์ผู้ซึ่ง ทำการรักษาผู้ป่วยได้ประกอบการในวิชาชีพของตนโดยประมาทเลินเล่ออันเป็นผลให้ผู้ป่วย ต้องพิการไปตลอดชีวิตหรือเสียชีวิต หรือในกรณีวิศวกรและสถาปนิกผู้ซึ่งออกแบบ กำหนด ตลอดจนควบคุมการก่อสร้าง ได้ประกอบการในวิชาชีพของตนโดยประมาทเลินเล่อเป็นผลให้ อาคารสิ่งปลูกสร้างทั้งหลายลงมาเป็นเหตุให้ประชาชนได้รับบาดเจ็บสาหัสหรือถึงกับเสียชีวิต หรือในกรณีผู้สอบบัญชีโดยประมาทเลินเล่อลงนามรับรองความถูกต้องของงบการเงินซึ่งแท้จริง แล้วไม่ตรงต่อความเป็นจริงเป็นเหตุให้บุคคลภายนอกเช่นผู้ลงทุน (investors) หลงเชื่อ จึงอาศัยงบการเงินดังกล่าวเป็นเหตุในการพิจารณาเลือกตัดสินใจลงทุนในกิจการนั้น ๆ ส่วน กรณีทนายความโดยประมาทเลินเล่อไม่ดำเนินการยื่นฟ้องภายในอายุความเป็นเหตุให้คดีของ ลูกความขาดอายุความหรือในกรณีที่ทนายความให้คำแนะนำแก่ลูกความโดยเข้าใจผิดในหลัก กฎหมาย ซึ่งเป็นผลให้ลูกความเสียสิทธิในการเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ เป็นต้น ยิ่งไปกว่า นั้นขณะนี้ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะ อย่างยิ่งในวงการแพทย์และวิศวกรรมได้มีการนำเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในการประกอบการใน วิชาชีพซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อความรุนแรงของความเสียหายที่เกิดแก่ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินได้ หากผู้มีวิชาชีพมิได้ระมัดระวังในการใช้เทคนิคใหม่ ๆ หรือเทคนิคขั้นสูง เพียงพอ นอกจากนี้จะเห็นได้ว่า การประกอบการของผู้ประกอบวิชาชีพอยู่ในสถานะที่ประชาชน

ทั่วไปผู้ซึ่งไม่มีความรู้ในการประกอบการในวิชาชีพได้ให้ความไว้วางใจ หรือไว้วางใจ ว่าผู้ประกอบการวิชาชีพเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในสาขาวิชาชีพนั้นจึงเป็นที่คาดหมายจาก ประชาชนทั่วไปว่าผู้ประกอบการวิชาชีพจะต้องประกอบการในวิชาชีพของตนด้วยความระมัดระวัง และด้วยความชำนาญ ดังนั้นเมื่อผู้ประกอบการวิชาชีพประกอบการในวิชาชีพด้วยความประมาท เลินเล่อจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายต่อประชาชน ประชาชนผู้เสียหายย่อมไม่อยู่ในฐานะ ที่จะหยั่งรู้ได้ว่าจะมีความผิดพลาดขึ้นอย่างไร หรือไม่ ก่อให้เกิดปัญหาในการพิจารณาความรับผิดชอบของผู้ประกอบการวิชาชีพโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพิจารณาความรับผิดชอบทางละเมิดโดยประมาท เลินเล่อของผู้ประกอบการวิชาชีพ กล่าวคือ จากลักษณะของผู้ประกอบการวิชาชีพที่ว่าผู้ประกอบการวิชาชีพ เป็นผู้ซึ่งต้องใช้ความชำนาญและความเชี่ยวชาญในการประกอบวิชาชีพ ผู้ประกอบการวิชาชีพจึง ต้องใช้ความระมัดระวังในการประกอบวิชาชีพของตน ซึ่งหลักเกณฑ์ในการนำสืบความระมัดระวัง ของผู้ประกอบการวิชาชีพนั้นจะต้องเทียบกับความระมัดระวังในการประกอบวิชาชีพนั้น ๆ เป็นการ เฉพาะ ไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอนที่จะวัดความประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการวิชาชีพนั้นได้ ทั้งนี้เพราะ ยังไม่มีการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ (Professional Standards) ซึ่งหมายถึงแนวทางการปฏิบัติการ (practice) ในวิชาชีพของแต่ละวิชาชีพอันเป็นที่ยอมรับหรือถูกกำหนดหรือ ถูกสร้างขึ้นโดยสมาชิกหรือคณะกรรมการตามกฎหมายที่ควบคุมผู้ประกอบการวิชาชีพนั้น ๆ แม้ว่า ในบางวิชาชีพ ตัวอย่างเช่น ในประเทศไทย ได้มีการบัญญัติกฎหมายเพื่อควบคุมวิชาชีพ และกำหนดวิธีการเพื่อควบคุมการปฏิบัติวิชาชีพนั้นโดยใช้คำว่า "มาตรฐาน" แต่ความเป็นจริง ไม่มีการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพดังกล่าวไว้แต่อย่างใด เช่น พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องควบคุมการก่อสร้างอาคาร พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 เป็นต้น ดังนั้นโจทก์จึงย่อมจะต้องประสบความยากลำบากและเป็น ภาระอันหนักสำหรับโจทก์ในการนำสืบพิสูจน์ถึงความประมาทเลินเล่อของจำเลยผู้ประกอบการ ตามหลักกฎหมายลักษณะละเมิด มาตรา 420 จึงควรที่จะหาทางบรรเทาข้อขัดข้องปัญหาการ การพิสูจน์ของ โจทก์ผู้เสียหายให้ได้รับการเยียวยาชดเชยค่าสินไหมทดแทนจากจำเลยผู้ประกอบการ วิชาชีพ โดยผู้เขียนเห็นว่าการริเริ่มให้มีการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพน่าจะเป็นทางหนึ่งที่จะช่วย บรรเทาภาระการพิสูจน์ของ โจทก์ผู้เสียหายได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

1. ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจถึงหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบทางละเมิดของผู้ประกอบวิชาชีพตามกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทย
2. ศึกษาหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบทางละเมิดของผู้ประกอบวิชาชีพและปัญหาและความยากลำบากของโจทก์ผู้เสียหายในคดีความเสียหายเกิดจากผู้ประกอบวิชาชีพในการพิสูจน์ความผิดเพื่อละเมิดโดยเฉพาะองค์ประกอบในส่วนของ "ความประมาทเลินเล่อ"

2.1 เพื่อหาหนทางบรรเทาภาระของโจทก์ในการพิสูจน์ความรับผิดชอบเพื่อละเมิดของผู้ประกอบวิชาชีพโดยเฉพาะในส่วนของ การพิสูจน์ความประมาทเลินเล่อ อันจะทำให้โจทก์ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาชดเชยค่าสินไหมทดแทนจากผู้ประกอบวิชาชีพ โดยไม่จำต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือ ไขมาตรา 422 ประกอบกับมาตรา 420

2.2 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการกำหนดหลักเกณฑ์ที่จะนำมาใช้พิจารณาความประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบวิชาชีพทั่ว ๆ ไปไม่เฉพาะเจาะจงไปที่วิชาชีพใดเป็นกรณีเฉพาะ

ขอบเขตและวิธีการวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะกล่าวถึงหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบเพื่อละเมิดของผู้ประกอบวิชาชีพซึ่งตกอยู่ภายใต้บทบัญญัติทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ซึ่งจะเน้นให้เห็นถึงปัญหาโดยเฉพาะองค์ประกอบในส่วนของ "ความประมาทเลินเล่อ" นอกจากนี้ผู้เขียนจะวิเคราะห์และยกตัวอย่างถึงความผิดเพื่อละเมิดของผู้ประกอบวิชาชีพทั่ว ๆ ไปเท่านั้นจะไม่วิเคราะห์เจาะจงไปที่วิชาชีพใดเป็นกรณีเฉพาะ

การศึกษาวิจัยและใช้วิธีการในลักษณะวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยการค้นคว้าจากเอกสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศในรูปแบบของตำรากฎหมาย บทความทางสาขานิติศาสตร์ คัมภีร์กฎหมาย รวมทั้งคำพิพากษาของศาลซึ่งเอกสารทั้งหมดนี้จะให้นำมาประมวลเป็นข้อมูลและวิเคราะห์หาข้อสรุป และเสนอแนะแนวทางที่ควรจะเป็นต่อไป

แนวเหตุผล ทฤษฎีที่สำคัญ หรือสมมติฐาน

ในการทำวิทยานิพนธ์นี้มีสมมติฐานเบื้องต้นว่า หลักเกณฑ์ความรับผิดทางละเมิดของผู้ประกอบวิชาชีพซึ่งนำหลักเกณฑ์ทั่วไปอันว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 มาปรับใช้นั้นก่อให้เกิดความยากลำบากและเป็นภาระอันหนักแก่โจทก์ในการที่จะนำสืบพิสูจน์ให้ได้ความถึงความประมาทเลินเล่อของจำเลยผู้ประกอบวิชาชีพ

ทฤษฎีกฎหมายที่จะนำมาศึกษาและกล่าวถึงในการทำวิทยานิพนธ์มีลำดับดังนี้

1. หลักเกณฑ์ทั่วไปอันว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420
2. หลักเกณฑ์ว่าด้วยความรับผิดเพื่อความประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบวิชาชีพ (Professional Negligence) ในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์
3. พิจารณาถึงหลักเกณฑ์ความรับผิดทางละเมิด คือ หลักเรื่องความผิด (Fault Principles) หลักว่าด้วยความรับผิดโดยเด็ดขาด (Strict Liability) บทสันนิษฐานความผิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 422 และพิจารณาถึงมาตรฐานวิชาชีพ
4. ศึกษาหลักการกำหนดภาระหน้าที่นำสืบ (Burden of Proof) รวมทั้งพิจารณาถึงหลักการยอมรับฟังพยานหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงความประมาทเลินเล่อของจำเลย (Res Ipsa Loquitur) ในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์

นอกจากแนวทางในการพิจารณาและศึกษาดังกล่าว วิทยานิพนธ์นี้มีแนวความคิดว่า ควรมีการพิจารณาหาแนวทางแก้ไขเพื่อบรรเทาภาระการพิสูจน์ความประมาทเลินเล่อให้แก่โจทก์ โดยให้โจทก์นำสืบแต่เพียงว่ามีการฝ่าฝืนกฎหมายที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพของจำเลยและเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายกับโจทก์และให้ผู้ประกอบวิชาชีพที่มีภาระการพิสูจน์หักล้างว่า ตนได้กระทำการตามที่มีวิชาชีพนั้น ๆ ควรกระทำและได้กระทำถูกต้องตามมาตรฐานวิชาชีพแล้ว ซึ่งมาตรฐานวิชาชีพที่จำเลยผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องสืบแสดง ไปปรากฏนั้น จะต้องพัฒนาขึ้นจากผู้ประกอบวิชาชีพด้วยกันเอง โดยมีกฎหมายที่ควบคุมความประพฤติหรือกำหนดจรรยาบรรณของวิชาชีพนั้น ๆ เป็นแนวทาง

ซึ่งกรณีดังกล่าวมาทั้งหมดนี้สามารถกระทำโดยการกำหนดให้มาตรฐานวิชาชีพของแต่ละวิชาชีพเป็นกฎหมายเฉพาะอันมีที่ประสงค์เพื่อป้องกันความเสียหายอันอาจเกิดแก่สาธารณชนทั่วไป ซึ่งจะเข้ากรณีที่เป็นบทสันนิษฐานความผิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 422 ซึ่งโจทก์สามารถใช้อ้างอิงในคำฟ้องและนำสืบหลักเกณฑ์ตามมาตรา 420 ประกอบด้วยไม่ต้องมีการพิสูจน์ความผิดโดยประมาทเลินเล่อของจำเลย

ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ คาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ช่วยยกระดับมาตรฐานการประกอบวิชาชีพให้สูงขึ้นอันจะเป็นหนทางหนึ่งในการที่จะป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากการประกอบวิชาชีพ รวมทั้งทำให้ประชาชนมีความปลอดภัยในการดำรงชีวิตสูงขึ้นด้วย
2. จะเป็นเอกสารที่มีส่วนกระตุ้นให้เกิดการสร้างหรือกำหนดหรือพัฒนามาตรฐานวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพอย่างจริงจังขึ้น ซึ่งมาตรฐานวิชาชีพดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อบุคคลทั้ง 2 ฝ่าย กล่าวคือ ทำให้โจทก์ผู้เสียหายมีหลักประกันว่าผู้มีวิชาชีพจะต้องปฏิบัติวิชาชีพอย่างมีมาตรฐานส่วนจำเลยผู้ประกอบวิชาชีพก็สามารถใช้มาตรฐานเป็นข้อต่อสู้ได้ว่าตนได้ประกอบการในวิชาชีพของตนตรงตามมาตรฐานวิชาชีพที่กำหนดไว้แล้ว จึงไม่ถือว่าได้กระทำโดยประมาท
3. เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงกฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพต่าง ๆ ในประเทศไทยในอนาคต